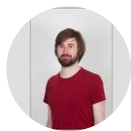

Fotokuu – see tont, mis käib mööda linna

Janar Ala

31. august 2017
20:00

Tallinna Fotokuu kunstiline juht Laura Toots (vasakul) ja tegevjuht Kadri Laas Tallinna Kunstihoones. Taustal kunstnik Antonis Pittase töö «Hands On». | FOTO: Liis Treimann

1. september on tänavu mitmekordselt tähtis kuupäev. Lisaks traditsioonilisele esimesele koolipäevale hakkab renoveeritud liinil taas sõitma Kopli tramm ning avatakse kaasaegse kunsti biennaal Tallinna Fotokuu 2017. Meie pöörame tähelepanu viimasele.

Biennaali on korraldatud kaheaastase intervalliga alates 2011. aastast, tänavune kunstiline juht on kunstnik-kuraator Laura Toots ja tegevjuht juba varem biennaaliga seotud olnud Kadri Laas.

Enne veel, kui sukeldume labürinti ja hakkame asjaosalistelt nende agenda kohta uurima, kopeerime siia Fotokuu tutvustuse või tööpõhimõtte nende veebilehelt. «Tallinna Fotokuu on omaalgatuslik rahvusvaheline kunstibiennaal, mis võtab lähtepunktiks fotograafia ja kaamerakultuuriga seotud arengud ning keskendub kunsti seostele protsessidega kaasaegses ühiskonnas, majanduses ja poliitikas. »

Kuna kunstibiennaalidel on sageli ka kesksed teemad, püüan ka Fotokuu kuraatorite duolt nende üldteema ehk tihendava klombi välja pigistada.

Kadri Laas: «Tavaliselt on biennaalidel tõesti kesksed teemad, ent meie oleme oma programmi näitustel lasknud omal käel ja kunstnike nägemuse järgi areneda; oleme nad biennaalile kutsunud varasemate tööde kvaliteedi põhjal, selle asemel et otsida autoreid, kes kindla temaatikaga tegeleksid. Nimele vaatamata ei ole ka fotokunst tingimata fookuses, tegemist on laiemalt kaasaegse kunsti biennaaliga, mis kommenteerib just seda, et kõik ongi pildistatav ja fotograafiline. Isegi kui ei ole tegemist fotoaparaadiga loodud pildiga, siis see kujutis ikkagi kuidagi puudutab kaamerapõhisust ja just seda tahaks eelkõige rõhutada.»

Fotokuu avanäitusel «Visuaalkurnatus» Tallinna kunstihoones ja fotomuuseumis osaleb 13 kunstnikku, neist neli on Eestist. Näituse kuraator Anthea Buys töötab Norras Bergenis asuva Hordalandi kunstikeskuse direktori ja kuraatorina.

Miks just tema? Laura Toots: «Buysi näituseettepaneku puhul hindasime kõrgelt tema ilukirjanduslikku lähenemist aktuaalsetele nähtustele ning sellega kaasnevat mitmetimõistetavust, teatavat salapära. Kuigi näitus paikneb füüsilises ruumis, on selle iseloom pigem virtuaalne. Näitus annab tunnistust, et tänapäeval on

digitaalsus vajalik eeltingimus meie suhtele igasuguste kujutiste ja tegelikult ka nägemise endaga.»

«Visuaalkurnatus» tutvustab end järgmiselt: «Näituse «Visuaalkurnatus» tagamaad peituvad ilukirjanduslikus loos, mis jutustab pettekujutlustest, kinnisideedest ja spekulatsioonidest. See lugu räägib fotograafiast kui kindlast visuaalsest lähenemisest, mitte teatud tehniliste piirangutega meediumist, ja jõuab seetõttu välja veel seni teadmata sihtkohta. See fiktiivne kirjeldus on näitusel hõivanud ka kriitilise ja seletava kuraatoripositsiooni ning kutsub vaatajat (ja lugejat) kunstiteoseid, kuraatorit ja institutsiooni mitte liialt usaldama.»

Kurdan Fotokuu vedajatele muret, et ei saa hästi aru sellest tutvustusest, sest keda veel saan ma selles maailmas usaldada, kui mitte kuraatorit. Laura Toots: «Mõtlen sellest näitusest ise kui raamatust, ruumilisest raamatust – mille erinevaid peatükke me siit näituselt ja ka laiemalt meid ümbritsevast kultuurist kokku loeme. Appi kutsutud karakteritega, praegusel juhul näiteks Ossip ja Nadežda Mandelštamiga, annab Buys tõepoolest ära suure osa kohustustest ning usaldusest. Siinkohal tundub, et ka see võib olla soov osutada tähelepanu maailmale, kus peame kellegi-millegi usaldamisega ettevaatlikud olema.»

Tänavune Fotokuu laieneb ka Tallinnast välja, täpsemalt Narvasse, kus toimuvad kaks näitust ja residentuur väliskunstnikele. Ka tuleks ära märkida asjaolu, et Fotokuu liigub sedakorda ebatraditsioonilisematesse ruumidesse, mis muidu näitusepaigad polegi, ja asju tehakse ka näiteks raamatupoes Puänt või kinos Sõprus. Laura Toots: «Meid on kõnetanud konkreetsed ruumid, kuhu oleme leidnud kunstnikud, ning ka vastupidi – esitleme uuesti varem muljet avaldanud näitusi ja väiksemaid väljapanekuid.»

Millega fotokunst aastal 2017 tegeleb?

Kadri Laas: «Ehk võiks sellele vastata meie kaanenäoks ja -teoseks kujunenud Kristina Õlleku loomingu abil. Kuraatorid, keda oleme kahe aasta jooksul Fotokuu kutsel siia toonud, on ühel või teisel moel Kristinat oma projektidesse kaasanud. Fotokuu raames osaleb ta kahel grupinäitusel ja eksponeerib oktoobris oma teoseid koos Kert Viiartiga Hobusepea galeriis.»

Uurin kuraatoritelt, et pilte paljude lemmikutest ehk maastikest või toonekurgedest kartulipõllule pesa tegemas nende programmis näha ei saa – mis teeks toonekurest kartulipõllule pesa tegemas fotokunsti? Laura Toots: «Mõtestamise aste.»

Milline näitus on kõige parem? Kuraatorid: «Varsti saame teada, enamik näitusi pole ju veel avatud.» (Naeravad.)

Tallinna Fotokuu kestab kuni 29. septembrini.